

СТАНОВИЩЕ

На проф. д-р Пламен Генков Митов

Биологически факултет на СУ „Св. Климент Охридски”

за дисертационен труд на тема:

**„ФИЛОСОФСКИ ИМПЛИКАЦИИ НА ТЕОРИЯТА ЗА
ИНТЕЛИГЕНТНИЯ ДИЗАЙН”**

за получаване на образователната и научна степен "доктор"

по Професионално направление 2.3. Философия

Автор на дисертационния труд: Теодора Димитрова Велкова

Оценка на дисертационния труд

Представеният ми за становище дисертационен труд на Теодора Димитрова Велкова е научно изследване в областта Философия на биологията. Трудът е структуриран според стандарта в направление и е в обем от 184 страници; от тях 1 – Заглавна страница; 2 – Съдържание; 15 – Увод; 35.5 – Глава 1: Синтетична теория за възникване на живото и последващото му развитие; 53 – Глава 2: Представяне и оценка на теорията за интелигентния дизайн; 36 – Глава 3: Сравнителен анализ на двете алтернативни теории през призмата на възгледите на съвременни американски учени и философи; 17.5 – Глава 4. Анализ на аргументите на теорията за интелигентния дизайн от гледна точка на теизма; 7 – Глава 5. Теоретична оценка на философските импликации на възможните интерпретации на теорията за ИД; 5.5 – Заключение; 0.5 – Приноси; 11 – Цитирана литература от 134 заглавия (14 източника на български, 2 на руски и 102 на английски, 16 са Интернет източници).

От богатия литературен списък 88 публикации са издадени през и след 2000 г., от тях 52 са издадени през 2014 и 2015 г., което означава, че докторантката познава отлично всички известни в литературата данни по темата, както и подходящите и специфични методи на изследване във връзка с нея. В резултат на критичния обзор на литературата по темата, докторантът е успял точно да определи целта и конкретните задачи и така да се открият оригиналните приноси на това изследване.

Като цяло работата създава отлично впечатление със задълбочеността и набора от използвани методи за анализ. Дисертацията е добре структурирана и отделните глави са балансирани по обем. Написана е стегнато, ясно и грамотно. В резултат на изследването е събрана достатъчно голяма по обем информация, която е коректно и прецизно систематизирана, анализирана и оригинално представена. Това придава и справочен характер на дисертацията.

1. Оценка на актуалността на темата.

Въпреки, че в момента е приета от най-широк кръг учени, класическата синтетична теория среща трудности при обяснението на редица явления. Например много трудно е да се обясни огромното многообразие на организмовия свят както и наличието на нередуцируемо сложни живи системи и специфичната сложност, постигнати чрез отбора; друг съществен проблем е, че в рамките на синтетичната еволюционна теория не съществуват подбудителни причини за прогресивна еволюция; труднообясним е и феноменът на преадаптацията и свръхадаптацията. С участието на механизмите на синтетичната теория може да се обясни само микроеволюцията, но не и макроеволюцията. Недостатък е и надценяване на изводите от някои експерименти, игнориране на косвени данни, а понякога открито фалшифициране и спекулация с данни; склонност да се търси само един "водещ" фактор в еволюцията; предварително отхвърляне без никакъв анализ на фактори от психоиден характер. Поради това чрез нея е трудно да се получи една обща картина на еволюционния процес. Това и наличието на сериозни концептуални проблеми в теориите за възникване на живото, са забелязани отдавна и от теоретиците на Интелигентния дизайн (ИД), които предлагат концепция, която все още и у нас е недооценена и силно идеологизирана и не се обръща внимание, че теорията за ИД се намира в рамките на емпиричната сфера на познанието.

Поради това приветствам избраната тема на дисертационния труд, която е многоаспектна и като цяло нелека за обхващане. Смятам, че тя е актуална за нашето общество и дисертабилна, т.к. се основава на необходимостта от цялостно, критично и коректно представяне и анализиране на развитието на еволюционната идея, на алтернативните подходи за възникване на живото, изясняване чрез сравнителен анализ на теоретичните претенции и слабости на двете алтернативни теории,

разглеждане на всичките гледни точки по тези въпроси до настоящия момент, а не само на селективно избрани от тях, които да се приемат безрезервно и да се налагат догматично, което за съжаление се допуска в секуларното образование.

Дисертационният труд по тази тема има научно и теоретично значение и представлява интерес както за философите, така и за биолозите. Веднага трябва да се подчертае, че тази разработка изисква от докторанта многостранни и задълбочени теоретични познания в областта на философията, химията и биологията и умения за критичен и сравнителен философски анализ.

От Увода и последващите глави на дисертацията се добива представа за добрата осведоменост на Теодора Велкова, познаването на проблемите и способността и за критично оценяване, оригинална интерпретация и използване на съществуващата информация по темата.

2. Оценка на резултатите.

Изложеното в дисертацията отговаря на поставената цел и изброените десет задачи. Свидетелство за оригиналността на представените в дисертацията резултати са приложените от докторанта 10 статии по темата, публикувани и под печат в специализирани научни издания.

3. Оценка на приносите.

Приносите на дисертационния труд са оригинални и са от съществено значение. Важен принос на разработката е, че за първи път у нас се прави подобно детайлно проучване и философски анализ, което дава възможност да се ползват данните от него от по-широк кръг специалисти. Дисертационният труд съдържа редица фундаментални приноси, а именно: 1. По отношение на проблема за възникване на живото, както и за механизмите на неговата еволюция, е проведено сравнително представяне на основните принципи на дарвинистката и неодарвинистката еволюционна теория, на теорията за ИД, и на теистичния еволюционизъм; 2. Показани са теоретичните затруднения на натуралисткото теоретизиране относно възникването на живото и биологичната еволюция, през призмата на неговата критика от страна на привържениците на ИД; 3. Обоснована е тезата за извъннаучния статус на стандартната теория за ИД; 4. Изявени и анализирани са три различаващи се интерпретативни опции

за представяне на теорията за ИД с оглед на нейната основна теоретична претенция, които предполагат различни философски импликации.

Това ми дава основание да приема представената справка за приносите.

4. Критични бележки и препоръки към дисертационния труд.

Нямам съществени критични бележки към дисертационния труд, но имам следните препоръки:

1) При цитирането на авторите, веднага след името да се посочва и годината на публикуване, а не това да става чак в края на абзаца.

2) на стр. 9 представената теза на докторанта „[...] С този аспект на обсъждането си бих искала да обърна внимание на некоректната широко разпространена постановка за това, че теоретиците на ИД отричат категорично еволюцията и по-специално всички постижения на еволюционната биология до днес.“ е добре да се развие още по-детайлно с примери.

3) на стр. 26 думата „фалсифицируемост“ е по-добре да се замени с „фалшифицируемост“ или „опровержимост“.

4) Препоръчвам дисертацията да бъде публикувана като монографичен труд, може би в по-популярен стил и с някои допълнения, което ще позволи на широк кръг читатели у нас да се запознаят по-детайлно и в исторически, и в систематичен план със същността, проблемите и недостатъците на съществуващите теории за еволюцията и произхода на живото, което вероятно ще позволи преосмислянето на значението на теорията за ИД, представена в изчистен от идеологически постановки вид.

5. Заключение.

Дисертационният труд на Теодора Велкова е резултат от значителна по обем работа, която чрез философски средства разкрива какво става в „полето“ на Теоретичната и еволюционната биология и представлява добра основа за подобни проучвания по темата в бъдеще. Разработеният дисертационен труд по съдържание, обем и структура отговаря на изискванията в Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника за неговото прилагане.

Авторефератът също е написан в съответствие с изискванията, коректно и адекватно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Публикациите са в необходимия обем, и отразяват резултатите, получени при настоящото изследване.

Нямам съвместни публикации с Теодора Димитрова Велкова.

В заключение убедено мога да кажа, че Теодора Велкова е изпълнила всички поставени задачи за настоящия дисертационен труд, придобила е значителен обем знания и компетенции в областта на Философия на биологията и Теоретичната биология и се е изградила и доказала като специалист в научното направление на дисертацията.

Въз основа на всички горепосочени факти оценявам положително качеството на нейната дисертация и научни публикации и смятам, че тя е изпълнила изцяло изискванията за образователната и научна степен „доктор“, поради това ще гласувам **“ЗА”** присъждането ѝ на докторантката.

В заключение, преценявайки актуалността на темата и направените научни приноси, убедено препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди на Теодора Димитрова Велкова образователната и научна степен „доктор“ по философия, по дисертационния и труд „Философски импликации на теорията за интелигентния дизайн“.

21.01.2016 г.

гр. София

Подпис:

/проф. д-р Пламен Г. Митов/